

Олексишин О.О.

асистент кафедри філософії

Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ОЛЕКСИШИН О. О.

***ФЕНОМЕН МЕДІАКУЛЬТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ФІЛОСОФСЬКА РЕФЛЕКСІЯ***

На сучасному етапі питання розвитку та модернізації вітчизняної системи вищої освіти стають дедалі суттєвішими для визначення стратегій й технологій формування нової генерації українців. Ера інформаційного суспільства породжує небачені раніше суспільні виклики, змушуючи педагогів шукати шляхи підготовки студентів до нової соціальної дійсності. Невпинне поширення інформаційно-комунікативних технологій принципово змінює світосприйняття людини, закладає сутнісні суперечності самопізнання, визначення перспектив розвитку і використання інтелекту особистості, міри її свободи у мережевому суспільстві. Зважаючи на це, серед цілого кола проблем, що лежать у площині сучасної філософії освіти, особливої актуальності набуло питання формування медіакультури студентів у стінах вищих навчальних закладів.

У реаліях сьогодення в повній мірі виявляється об'єктивний характер впливу медіакультури на суспільне буття особистості та соціуму загалом. Медіакультура насамперед за допомогою засобів масової інформації залучає людину до участі в соціальному житті, сприяє її самоутвердженню, засвоєнню різних соціальних ролей і т.д. Вона регулює особистісні прагнення й поступки, пропонує можливості для оцінювання дій інших та пошук смислів суспільного буття. Можна стверджувати, що новітня інформаційна культура існує та розвивається за власними законами, ставши атрибутом сучасного життя, де суспільство й окрема особистість можуть виступати одночасно і її творцями, і споживачами.

Варто зазначити, що феномен медіакультури стає предметом наукових міждисциплінарних досліджень ще в ХХ ст. Помітну роль в його теоретичному

осмисленні відіграли такі мислителі, як Р.Барт, В.Беньямін, Ж.Дерріда, Г.Маркузе, Ж.Бодрійяр, М.Маклюен та ін. [1, с. 19]. Зауважимо, що останнім часом чимало напрацювань щодо проблем медіаосвіти з'явилося й у вітчизняному науковому просторі. Розробці різних її категорій, у тому числі медіакультури, присвячені дослідження Г.Онкович, Н.Задорожної, Н.Духаніної, І.Сахневич, Д.Заруби [3, с. 298]. Однак, на сьогоднішній день зміст терміну «медіакультура» через різноплановість та складність самого цього феномену ще не знайшов своєї тематичної завершеності та загальноприйнятого смислового визначення. Наприклад, автори нової редакції «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», ухваленої Президією Національної академії педагогічних наук України 21 квітня 2016 р., розшифровують його як «культуру сприймання і виробництва соціальними групами та соціумом у цілому сукупності інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, технологій комунікації, пошуку, збирання, виробництва і передавання інформації; на особистісному рівні медіакультура означає здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі, здійснювати ціннісно-вольову рефлексивну регуляцію інформаційної поведінки» [2].

Проблема впливу інформаційної культури на молоде покоління набула підвищеної ваги в силу його соціальної, естетичної і моральної незрілості та відсутності достатнього життєвого досвіду. На певному етапі суспільного розвитку повстала дилема: чи варто цілеспрямовано навчати молодь гармонійно співіснувати з інформаційним простором або ж дозволити цим взаєминам бути некерованими, розраховуючи тільки на синергетичні процеси самоорганізації? Як наслідок, у науковий вжиток упроваджується поняття медіаосвіти. Саме ця галузь, як частина освітнього процесу, повинна забезпечити формування в студентському середовищі медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет,

мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

На нашу думку, медіаосвітня підготовка в системі вищої освіти має забезпечити реалізацію наступних першочергових завдань:

по-перше, навчити інформаційної грамотності та обізнаності – розуміння цілісної картини сучасного світу мас-медіа, знання його специфіки, контенту, законів функціонування, тощо;

по-друге, мотивувати до рефлексії та критичного осмислення інформації, що передбачає вміння її аналізувати та інтерпретувати, керуючись власним досвідом, особистими запитами та очікуваннями, соціальним та культурним досвідом;

по-третє, спрямувати особистість в сферу медійної творчості задля самовираження та професійного зростання;

по-четверте, сформувати своєрідний медіаіунітет, як інструмент запобігання дії руйнівних інформаційних впливів та засіб забезпечення внутрішнього психологічного комфорту;

по-п'яте, допомогти у встановленні діалогу на різних рівнях між усіма учасниками комунікації і взаємодії в освітньому просторі вищого навчального закладу та соціалізації студентів.

Зрозуміло, що формування медіакультури особистості варто розглядати як динамічний процес, який є безперервним. Така його динаміка визначається мінливістю самого інформаційного середовища. Тому нова система інформаційного суспільства у просторі медіакультури потребує подальшого осмислення в гуманітарній науці як теоретичних розробок, так і накопиченого практичного досвіду, адже царина інформаційної культури, яка активно впливає на традиційну культуру, освіту, політику та економіку, є важливим чинником розвитку людства у XXI ст.

Список використаних джерел

1. Кириллова Н.Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну. – 2-е изд.; перераб. и доп. – М.: Академический Проект, 2006. – 448 с.
2. Національна академія педагогічних наук України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/ua/activities/nsko/>.
3. Теоретико-методологічні засади інтеграції змісту гуманітарної освіти у вищих навчальних закладах негуманітарного профілю: монографія / Г.В.Онкович, М.І.Бойченко, Н.М.Дем'яненко, З.Ф.Донець, В.Я.Карачун; ред.: Г.В.Онкович; НАПН України, Ін-т вищ. освіти. – К.: Пед. думка, 2012. – 335 с.